

Ráðleggingar um hreyfingu og takmörkun kyrrsetu

Hreyfing gegnir lykilhlutverki í að viðhalda og bæta heilsu og líðan fullorðinna, meðal annars:

- **Betri lífsgæði.**
- **Betri andleg heilsa og líðan** m.a. minni einkenni kvíða og þunglyndis.
- **Betri svefn** m.a. tekur styttri tíma að sofna, meiri djúpsvefn og samfella í svefni.
- **Betri hugræn geta** og minni líkur á heilabilun.
- **Betri líkamleg heilsa** m.a. líkamshreysti (s.s. þol og vöðvastyrkur), stoðkerfi og holdafar.
- **Minni líkur á ótímabærum dauða almennt** þ.m.t. vegna hjarta- og æðasjúkdóma og krabbameina.
- **Minni líkur á hjarta- og æðasjúkdómum** og helstu áhættuþáttum þeirra t.d. háþrýstingi, sykursýki af tegund 2 og hárrí blóðfitu.
- **Minni líkur á mörgum krabbameinum** m.a. í ristli, brjóstum, þvagblöðru og legi.

RÁÐLAGT ER:

Öll fullorðin ættu að hreyfa sig reglulega

Í hverri viku ætti að:

Hreyfa sig rösklega í minnst 150-300 mínútur

Hér er átt við loftháða hreyfingu* af miðlungs ákefð sem eykur hjartslátt og öndun í minnst 2,5-5 klst. samtals yfir vikuna. Dæmi eru röskleg ganga, hjóla, synda, dansa, garðvinna og heimilisþrif.

EÐA

Hreyfa sig kröftuglega í minnst 75-150 mínútur

Hér er átt við loftháða hreyfingu af mikilli ákefð sem kallar fram mæði og svita í minnst 1 klst. og 15 mín – 2 klst. og 30 mín samtals yfir vikuna. Dæmi eru fjallganga, hlaupa, sippa, hjóla eða synda hratt, kröftug lotubjálfun, fótþolti og önnur hreyfing stunduð af krafti.

EÐA

Stunda sambærilegt magn af rösklegri til kröftugri hreyfingu

Almennt má miða við að 2 mínútur af rösklegri hreyfingu jafngildi 1 mínútu af kröftugri hreyfingu.

Minnst 2 daga vikunnar ætti að stunda hreyfingu sem styrkir vöðva

Hreyfingin, sem er hluti af heildarhreyfingu vikunnar, ætti að vera röskleg eða kröftug og virkja alla stærstu vöðvahópa líkamans s.s. í fótleggjum, mjöðmum, baki, brjósti, kvið, öxlum og örmum. Dæmi eru styrkæfingar með eigin líkamsþyngd, æfingateygjur og lóð ásamt sumum tegundum jóga.

Með því að hreyfa sig lengur og/eða af meiri ákefð má bæta heilsuna enn frekar. Þannig má hreyfa sig rösklega í meira en 300 mínútur (5 klst.) á viku eða hreyfa sig kröftuglega í meira en 150 mínútur (2,5 klst.) á viku. Einstaklingsbundið er hvar efri mörkin liggja fyrir aukna hættu á meiðslum og ofþjálfun.

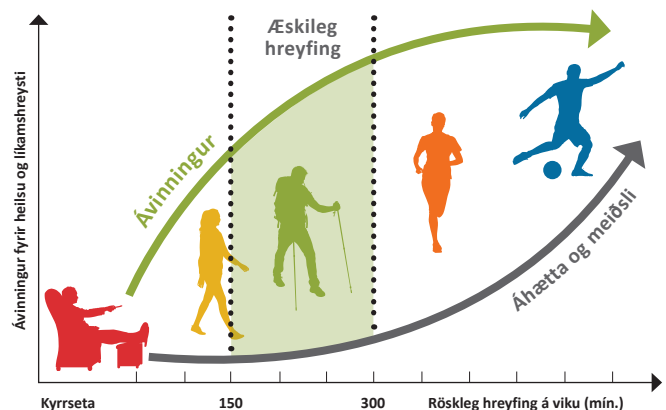
* **Hreyfing** er hvers konar vinna beinagrindarvöðva sem eykur orkunotkun umfram það sem er í hvíld. **Loftháð hreyfing** er hreyfing þar sem stórir vöðvar líkamans eru hreyfðir á taktfastan hátt í lengri tíma. Í þessum ráðleggingum á það einnig við slíka hreyfingu í styttri tíma. Dæmi um stóra vöðva eru vöðvar í rassi, lærum, baki og bringu.

Ráðleggingar um hreyfingu og takmörkun kyrrsetu

Rannsóknir sýna að:

- Betra er að hreyfa sig lítið eitt en ekki neitt. Hreyfing hefur jákvæð áhrif á heilsu og líðan jafnvel þó ekki náist að uppfylla ráðleggingarnar.
- Það er aldrei of seint að byrja að hreyfa sig meira. Byrja ætti rólega í rösklegri (og jafnvel léttari) hreyfingu og smám saman auka tíma (hversu lengi), tíðni (hversu oft) og ákefð (hversu erfitt).
- Lífsaðstæður og heilsa fólks getur verið mismunandi á hverjum tíma. Mikilvægast er að hver finni sína leið og aðlagi hreyfinguna að aðstæðum hverju sinni.
- Hreyfing er öllum mikilvæg þ.m.t. fólki með skerta hreyfigetu, langvinnan heilsufarsvanda (t.d. hjarta- og æðasjúkdóma, krabbamein eða sykursýki af tegund 2) og/eða fötlun. Til að finna hreyfingu við hæfi má leita ráða hjá heilbrigðisstarfsfólki eða öðrum fagaðilum á sviði hreyfingar. Á heilsugæslustöð er hægt að óska eftir Hreyfiseðli sem felur í sér ráðgjöf um hreyfingu við hæfi ásamt eftirfylgd.
- Hreyfing hefur jákvæð áhrif á heilsu og líðan óháð holdafari. Heilsufarslegur ávinningur reglulegrar hreyfingar við hæfi er því ótvíræður fyrir m.a. fólk sem flokkast í ofþyngd, óháð því hvort það léttist yfir tíma eða ekki.
- Hreyfing er ekki aðeins mikilvæg fyrir andlega og líkamlega heilsu heldur getur einnig skapað tækifæri til að hitta annað fólk og rækta félagslega heilsu sína.
- Eftir aðstæðum getur virkur ferðamáti þ.e. að ganga eða hjóla á milli staða verið góð leið til að flétta hreyfingu inn í daglegt líf og hlúa að heilsu sinni og náttúrulegs umhverfis.

Meiri kyrrseta fullorðinna er tengd lakari heilsu, meðal annars sykursýki af tegund 2 og aukinni sjúkdómabyrði og ótímabærum dauða t.d. vegna hjarta- og æðasjúkdóma og krabbameina.

RÁÐLAGT ER:

Fullorðnir ættu að takmarka þann tíma sem varið er í kyrrsetu**. Það hefur jákvæð áhrif á heilsuna að skipta út tíma í kyrrsetu fyrir hreyfingu af hvaða ákefð sem er þar með talið lítilli ákefð.

Þeim mun meiri tíma sem varið er í kyrrsetu, þeim mun mikilvægara er að leitast við að hreyfa sig lengur af miðlungs til mikilli ákefð til að veða upp á móti neikvæðum áhrifum langvarandi kyrrsetu.

Nánari upplýsingar um ráðleggingar um hreyfingu og takmörkun kyrrsetu, mat á hreyfivenjum og ráð um hvernig má takmarka kyrrsetu og hreyfa sig meira má m.a. finna á www.heilsuvera.is.

** Kyrrseta er vökutími sem varið er sitjandi eða liggjandi og orkunotkun er lítil t.d. heima, í vinnu/skóla og í ferðum á milli staða.